

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๒๐๘/๙๔๘ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายสุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล) ได้มอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับแนวทางการแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรกรณีคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ครั้งที่ ๓/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ให้แต่งตั้งผู้ซึ่งมีลักษณะต้องห้ามให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องก่อนการแต่งตั้ง

๑. ขณะนี้สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรยังไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร โดยในปัจจุบันมีนายสมยศ ภิราญคำ รองเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อบังคับสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ว่าด้วยการปฏิบัติงานของเลขาธิการฯ กรณีไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองเลขาธิการฯ ที่มีระดับอาวุโส โดยนับวันที่มีการแต่งตั้งรักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ ตามลำดับ

๒. การแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรในอดีต

๒.๑ กรณีการแต่งตั้ง รศ.ดร. สังคีต พิริยะรังสรรค์ ซึ่งขณะนั้นเป็นข้าราชการในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมกรรมการกฤษฎีกา ครั้งที่ ๒ และ ครั้งที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีความเห็นสรุปได้ว่า มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ ไว้ โดยมีได้กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ ว่าจะต้องนำคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามดังกล่าวมาใช้บังคับด้วยหรือไม่ กรณีจึงต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไปว่า ผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารกิจการของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรหรือไม่ เพียงใด และเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ได้เคยมีมติ ครั้งที่ ๕/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๘ กำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวปฏิบัติว่า ให้แต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ เพื่อปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับเลขาธิการฯ ทุกประการ ผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ จึงต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ ดังนั้น เมื่อ รศ.ดร. สังคีต พิริยะรังสรรค์ ยังคงมีสถานะเป็น

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ (เรื่องเสร็จที่ ๕๓๑/๒๕๕๒)

๒.๒ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นข้อหารือในปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒ ในเรื่องเสร็จที่ ๓๙๗/๒๕๔๘ ตามข้อหารือของสำนักนายกรัฐมนตรี ในประเด็นที่ห้า สรุปความได้ว่า มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมีอำนาจในการคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ ได้ คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรย่อมมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใด แม้ว่าจะเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้รักษาการแทนเลขาธิการฯ ได้

๒.๓ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นสถานภาพของผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ในเรื่องเสร็จที่ ๔๙๙/๒๕๕๑ ตามข้อหารือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในประเด็นที่หนึ่ง สรุปความได้ว่า การแต่งตั้งบุคคลใดให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้รักษาการแทนเลขาธิการฯ นั้น เป็นอำนาจของคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรที่จะพิจารณาจากบุคคลที่มีความเหมาะสม โดยบุคคลดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ แต่งตั้งให้ ว่าที่ ร.ต. สมพูนทรัพย์ กล้าวิกรณ์ (ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาคราชการในคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร) โดยมีมติรวม ๕ ข้อ ดังนี้

๓.๑ เห็นชอบให้ยกเลิกมติคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ในคราวประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๔๘ วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๘ วาระที่ ๒.๑ ที่ให้แต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ

๓.๒ เห็นชอบให้งดเว้นการใช้ข้อบังคับสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ว่าด้วยการปฏิบัติงานของเลขาธิการและการมอบอำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทน พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๑๔ เป็นการชั่วคราวในการแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรในครั้งนี้

๓.๓ ให้ยกเลิกบรรดามติคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ทั้งหมดที่มีอยู่เกี่ยวกับการสรรหาผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรที่ขัดหรือแย้งกับมติของที่ประชุมในครั้งนี้

๓.๔ เห็นชอบให้แต่งตั้ง ว่าที่ ร.ต. สมพูนทรัพย์ กล้าวิกรณ์ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรจนกว่าจะมีผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ และให้มีผลตั้งแต่วันที่มิได้แต่งตั้ง โดยจำกัดอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งและย้ายพนักงาน หากจะแต่งตั้งและย้ายพนักงานจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรเสียก่อน

๓.๕ ให้สำนักงานกฎหมาย สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ดำเนินการให้เป็นไปตามมติต่อไป

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า หากดำเนินการตามมติคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ครั้งที่ ๓/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ที่ให้แต่งตั้ง ว่าที่ ร.ต. สมพูนทรัพย์ กล้าวิกรณ์ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (โดยมีลักษณะต้องห้ามให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร) และเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาคราชการในคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ จนกว่าจะมีผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ โดยจำกัดอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งและย้ายพนักงาน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ได้มีมติให้ยกเลิกมติคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ที่กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ ว่า จะต้องมีความสมบูรณ์และไม่มีความต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ และให้งดเว้นการใช้ข้อบังคับสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ว่าด้วยการปฏิบัติงานของเลขาธิการและการมอบอำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นการชั่วคราวในการแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งในครั้งนี้ รวมทั้งให้ยกเลิกมติคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ที่เกี่ยวกับการสรรหาผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการฯ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับมติคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ในครั้งนี้ ว่ากรณีดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๒ และคณะที่ ๗) ได้เคยวินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๕๓๑/๒๕๕๒^๑ สรุปความได้ว่า ผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรต้องมีคุณสมบัติและไม่มีความต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวต้องทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร และรับผิดชอบการบริหารกิจการของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร และตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายที่คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรและคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรกำหนด^๒ และเป็นผู้แทนกองทุนในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก^๓ รวมทั้งการบริหารกิจการของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) จึงเห็นว่า การแต่งตั้ง ว่าที่ ร.ต. สมพูนทรัพย์ กล้าวิกรณ์ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่ง

^๑บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และค่าตอบแทนของผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๐๘๗๕ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๒มาตรา ๒๕ ให้เลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานและรับผิดชอบการบริหารกิจการของสำนักงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน และตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายที่คณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓มาตรา ๒๙ ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของกองทุนในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

ฯลฯ

ฯลฯ

เลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรย่อมไม่อาจกระทำได้ ตามความในมาตรา ๒๖ (๔)^๔ ประกอบกับมาตรา ๑๔ (๒)^๕ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมกรรมการกฤษฎีกา ครั้งที่ ๒ และคณะที่ ๗) ในเรื่องเสร็จที่ ๕๓๑/๒๕๕๒

(นายอัษฎพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๕๖

^๔มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการจากผู้ซึ่งมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน และประสบการณ์ที่จะปฏิบัติงานให้แก่กองทุนได้
- (๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔
- (๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (๖) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย
- (๗) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากองทุนหรือในกิจการที่กระทำให้แก่กองทุนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

^๕มาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนและผู้แทนเกษตรกรต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือกรรมการ ที่ปรึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง
- (๒) ไม่เป็นข้าราชการ พนักงานองค์กรของรัฐซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๓) ไม่เป็นบุคคลซึ่งทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐไล่ออก ปลดออก ให้ออก หรือเลิกจ้างเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่